

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ

«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Збірник наукових праць

Випуск 1 (3) ' 2016

МУКАЧЕВО
2016

**Науковий вісник Мукачівського
державного університету
Серія «Педагогіка та психологія»
Випуск 1 (3) ' 2016**

Головний редактор

Товканець Ганна Василівна – д.пед.н.,
професор (Україна)

Заступник головного редактора

Теличко Наталія Вікторівна – д.пед.н.,
доцент (Україна)

Відповідальний секретар

Лалак Наталія Володимирівна – к.пед.н.,
доцент (Україна)

Редакційна колегія:

Щербан Тетяна Дмитрівна – д. психол. н.,
професор (Україна)

Максименко Сергій Дмитрович – д. психол.н.,
професор, академік НАПН України (Україна)

Ничкало Нелля Григорівна – д.пед.н.,
професор, академік НАПН України (Україна)

Староста Володимир Іванович – д.пед.н.,
професор (Україна)

Карандашев Юрій Миколайович - д.психол.н.,
професор (Республіка Польща)

Оросова Рената - доктор філософії PhD, Paed
Dr. (Словацька Республіка)

Соболч Єва – д. філософії у галузі загальної
педагогіки та історії педагогіки, професор
(Угорщина)

Сенько Тетяна Володимирівна – д.психол.н.,
професор (Республіка Польща)

Березовська Лариса Іванівна – к.психол.н.
(Україна)

Герцовська Наталія Олексіївна – к.філол.н.,
доцент (Україна)

Качур Мирослава Михайлівна – к.пед.н.,
доцент (Україна)

Кобаль Василь Іванович – к.пед.н., доцент
(Україна)

Корнієнко Інокентій Олексійович –
к.психол.н., доцент (Україна)

Лавренова Марія Василівна – к.пед.н.
(Україна)

Пинзеник Олена Мафтеївна – к.пед.н., доцент
(Україна)

Попович Наталія Михайлівна – д.пед.н.,
доцент (Україна)

Фенцик Оксана Миколаївна – к.пед.н., доцент
(Україна)

Фізеші Октавія Йосипівна – к.пед.н., доцент
(Україна)

*Матеріали друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за зміст матеріалу несуть
автори статей.*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ №21347-11147Р від 24.03.2015 р.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Збірник наукових праць включено
до переліку фахових видань України
з педагогічних наук

(Наказ МОНУ від 16.05.2016р. №515)

Засновник і видавець:

Мукачівський державний університет
Україна, 89600, Закарпатська область,

м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел. (03131) 2-11-09

факс (03131) 2-11-09

e-mail: ppmsu2015@ukr.net

Рецензенти:

Ткаченко Андрій Володимирович – доктор
педагогічних наук, професор

Вірна Жанна Петрівна – доктор
психологічних наук, професор

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Мукачівського державного університету
(протокол №13 від 26 травня 2016р.)*

**Науковий вісник Мукачівського
державного університету. Серія
«Педагогіка та психологія»** - збірник
наукових праць, який структурований за
наступними напрямками: педагогічна теорія та
історія педагогіки; професіоналізація та
диверсифікація вищої школи; освітні
технології та розвиток особистості;
психолого-педагогічна комунікація;
компаративна педагогіка і психологія;
педагогічна та вікова психологія;
організаційна психологія та психологія праці.

УДК 37:159.9

Науковий вісник Мукачівського
державного університету. Серія «Педагогіка
та психологія» : зб.наук.пр. / Ред.кол. :
Товканець Г.В. (гол.ред.) та ін. – Мукачево :
Вид-во МДУ, 2016. – Випуск 1 (3). – 226 с.

© Мукачівський державний
університет, 2016

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

SCIENTIFIC BULLETIN

of

Mukachevo State University

Series

«Pedagogy and Psychology»

Collection of scientific articles

Issue 1 (3)'2016

MUKACHEVO

2016

**Scientific Bulletin of Mukachevo State
University**
Series "Pedagogy and Psychology"
Issue 1 (3) 2016

Editor in Chief:

Tovkanets Hanna – Doctor of Pedagogy,
Professor (Ukraine)

Deputy Editors:

Telychko Nataliya – Doctor of Pedagogy,
Associate Professor (Ukraine)

Executive Secretary:

Lalak Nataliya – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Editorial Board:

Scherban Tetyana – Doctor of Psychology,
Professor (Ukraine)

Maksymenko Serhiy – Doctor of Psychology,
Professor, Academician of NAPS (Ukraine)

Nychkalo Nellya – Doctor of Pedagogy,
Professor, Academician of NAPS (Ukraine)

Starosta Volodymyr – Doctor of Pedagogy,
Professor (Ukraine)

Karandashev Yuriy – Doctor of Psychology,
Professor (Republic of Poland)

Orosova Renata – Doctor of Philosophy (Slovak
Republic)

Éva Szabolcs – Ph.D. in General Pedagogy and
History of Pedagogy, Professor (Hungary)

Sen'ko Tetyana – Doctor of Psychology, Professor
(Republic of Poland)

Berezovs'ka Larysa – Ph.D. in Psychology
(Ukraine)

Hertsovs'ka Nataliya – Ph.D. in Philology,
Associate professor (Ukraine)

Kachur Myroslava – Ph.D. in Pedagogy,
Associate Professor (Ukraine)

Kobal' Vasyl' – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Korniyenko Inokentiy – Ph.D. in Psychology,
Associate professor (Ukraine)

Lavrenova Mariya - Ph.D. in Pedagogy (Ukraine)

Pynzenyk Olena – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Popovych Nataliya – Doctor of Pedagogy,
Associate Professor (Ukraine)

Fentsyk Oksana – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Fizeshi Oktaviya – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

*Printed materials are in the original language.
Responsibility for the presented materials rests with
the authors of articles.*

Certificate of the print media state registration
Series KV №21347-11147R of 24.03.2015
Publishing Subject Certificate
Series' control number 4916 of 06.16.2015
The scientific bulletin was added to the list of
professional publications of Ukraine
(Order of MESU of 16.05.2016 №515)

Founder and Publisher:

Mukachevo State University
Ukraine, 89600, Transcarpathian region,
Mukachevo, 26 Uzhhorodska, st.
Tel. (03131) 2-11-09
Fax: (03131) 2-11-0909
e-mail: ppmsu2015@ukr.net

Reviewer:

Tkachenko Andriy – Doctor of Pedagogy,
Professor

Virna Zhanna – Doctor of Psychology,
Professor

*Recommended for publication by the Academic
Board of Mukachevo State University
(Minutes № 13 of May 26, 2016).*

Scientific Bulletin of Mukachevo State University.
Series of "Pedagogy and Psychology" - a collection
of scientific articles, structured by the following
areas: Pedagogical Theory and History of Pedagogy;
professionalization and diversification of higher
education; Educational Technology and personal
development; psychological and pedagogical
communication; Comparative Pedagogy and
Psychology; Pedagogical and Developmental
Psychology; Organizational Psychology and Labor
Psychology.

UDC 37:159.9

Scientific Bulletin of Mukachevo State University.
Series "Pedagogy and Psychology": collection of
scientific articles/ed. board: Tovkanets Hanna (Ed. in
Chief) and others. - Mukachevo: MSU publ., 2016. –
Issue 1 (3). – 226 p.

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Szabolcs Éva

Klamarik János (1832–1898) életútjának vázlatos bemutatása 11

Гаснюк В.В.

Взаємодія мистецьких традицій як засіб формування полікультурної компетентності школярів 15

Задорожний І.З.

Рукописні і друковані ірмологіони – важливе джерело досліджень розвитку музичної освіти і церковного співу на Закарпатті XVIII – поч. XX століть 20

Ільтьо Г.Ф.

Політична освіта як засіб формування політичної свідомості і культури молоді 23

Попович Н.М., Сухацька Л.М., Буркало С.М.

Значення постаті Миколи Колесси у становленні Львівської диригентської школи 26

Розлуцька Г.М.

Суспільний ідеал вчителя в Закарпатті (1919-1939 рр.) 28

Csoóri Zsófia (Chovriy Sofiya)

Tanítóképzés Kárpátalján az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában 31

Товканець О.С.

Управління освітою та освітніми процесами: аналітичний екскурс наукових підходів 35

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Гавришко С.Г.

Особливості оцінювання результатів навчальної діяльності студентів ВНЗ з фізичного виховання 40

Добош О.М.

Формування професійної компетентності майбутнього фахівця дошкільної освіти в процесі фахової підготовки 43

Ленд'єл-Сяркевич А.А.

Модернізація вищої педагогічної освіти в умовах глобалізації освітнього простору 46

Мороз Ф.В.

Фізична культура та її значення для студентства у сучасному суспільстві 51

Павко А.І.

Сучасні соціогуманітарні знання у вузівському та академічному секторах науки: актуальні питання теорії та практики 55

Пинзеник О.М.

Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до здійснення проектної діяльності 60

Попович О.М.

Модель підготовки майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку 64

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Бокотей Л.Л.

Полілог культур як фактор художньо-естетичного виховання підростаючого покоління 70

Василинка М.І.

Полікультурне виховання майбутніх учителів початкової школи засобами етнопедагогіки 74

Коваль Т.В., Сєдоухова Є.В., Гонда Л.П.	
Проведення fashion-конкурсів як основа професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу	77
Козарь О.П., Іванчо Т.Р., Майборода І.Е.	
Діяльність художника-педагога Т.М.Йордана в контексті формування закарпатської школи живопису	81
Ліба О.М.	
Організація експериментального дослідження з формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування інноваційних технологій навчання математики в школі	84
Мочан Т.М.	
Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у системі освіти	89
Ничкало С.А.	
Технологічний підхід до використання мистецтва архітектури в естетичному вихованні школярів	93
Русин Н.М.	
Специфіка розвитку логіко-математичних здібностей у дітей дошкільного віку	97
Хома О.М.	
Рідне слово як засіб національно-патріотичного виховання на уроках української мови у початковій школі	101
Чекан О.І., Гапак М.	
Теоретико-методологічні засади соціальної адаптації дітей дошкільного віку	105
Черепаня Н.І.	
Виховний вплив дорослих на процес соціалізації особистості дитини дошкільного віку	109

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ

Габовда А.М.	
Толерантність комунікативної взаємодії у вищій школі: педагогічний аспект	113
Кас'яненко О.М.	
Специфіка розвитку мовлення дошкільників з вадами слуху в умовах інклюзії	116
Курило О.Й.	
Особливості усталених виразів та їх стилістичні функції в повісті І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»	119
Попович Н.Ф.	
Структура літературно-художніх антропонімів у драматичних творах В. Винниченка	125
Прокопович Л.С.	
Кольоративна лексика в поетичному дискурсі Ліни Костенко	128
Telychko Natalia	
Communicative activities in teaching grammar	134
Фельцан І.М.	
Мотиваційні аспекти формування іншомовної компетентності в навчанні дорослих	136
Швардак М.В., Устич М.	
Концептуальні підходи щодо визначення сутності дискусії та дискусійних методів навчання	139
Щербан Т.Д.	
Теоретико-методологічні проблеми дослідження навчального спілкування	142

КОМПАРАТИВНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

<i>Fáyiné Dombi Alice</i> Játék és tanulás	146
<i>Богомаз С.Л., Ковалевская Т.Н.</i> Интегративный подход в изучении феномена психосоциальной адаптации	148
<i>Костю С.Й.</i> Психологічні особливості успішної соціалізації обдарованих дітей	151
<i>Товканець Г.В.</i> Особливості розвитку початкової освіти в європейських країнах	154
<i>Шиманська Марія</i> Особливості розвитку шкільництва в Польщі крізь призму соціально-освітньої нерівності (XIV – XVIII ст.)	158
<i>Шумейко Н.В.</i> Розвиток системи іншомовної університетської підготовки фахівців гуманітарного профілю на землях Словаччини в історичній ретроспективі	163

ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

<i>Балецька Л.М., Попович Д.М.</i> Особливості когнітивної гнучкості особистості	167
<i>Барна Х.В.</i> Підходи до формування морально-етичних понять у старших дошкільників	170
<i>Варга В.С.</i> Структура дослідження етнопсихологічних особливостей адаптації дитини до шкільного середовища	173
<i>Воронова О.Ю.</i> Поведінково-оцінний компонент у структурі професійної рефлексії майбутніх вихователів	177
<i>Іванова В.В.</i> Психолого-педагогічні аспекти впливу культурно-ігрового середовища на розвиток моральних почуттів дітей 5-6 років	181
<i>Карандашев Ю.Н.</i> Уровневая структура возраста позднего детства	186
<i>Микуліна А.К.</i> Особливості розвитку творчості у дітей дошкільного віку	192
<i>Щербан Г.В.</i> Самореалізація молодого вчителя	196

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

<i>Алмаші С.І.</i> Емоційна сфера майбутніх педагогів під час професійної підготовки	201
<i>Барчій М.С.</i> Проблема вдосконалення професійної підготовки психологів	205
<i>Брецько І.І.</i> Методи організації самостійної роботи школярів в процесі навчання іноземної мови	208
<i>Дячук Н.І.</i> Темперамент як психологічний чинник музичного виконавства	211
<i>Ксенофонтов С.С.</i> Мотиваційні аспекти самонавчання у формуванні професійного мислення майбутнього фахівця	216
<i>Zdzisława Zactona</i> Definition of the lie given by children of primary school age	219

CONTENTS

EDUCATIONAL THEORY AND HISTORY OF PEDAGOGICS

<i>Szabolcs Éva</i>	
Outlining Klamarik János' (1832-1898) Course of Life	11
<i>Hasnyuk V.</i>	
Interaction of artistic traditions as a means of school children multicultural competence formation	15
<i>Zadorozhnyy I.</i>	
The handwritten and printed heirmologions as an important source of investigations in development of musical education and ecclesiastic singing in Transcarpathia of the XVIII – the beginning of XX centuries.	20
<i>Ilt'o G.</i>	
Political education as a means of the political consciousness and culture formation of youth	23
<i>Popovych N., Sukhatska L., Burkalo S.</i>	
The significance of the figure of Mykola Kolessa in the establishment of the Lviv Conductor School	26
<i>Rozlutska G.</i>	
The social ideal of a teacher in Transcarpathia (1919-1939 years)	28
<i>Csoóri Zsófia (Chovriy Sofiya)</i>	
Teacher training in Transcarpathia at the time of Austrian-Hungarian monarchy	31
<i>Tovkanets O.</i>	
Management of education and educational processes: an analytical overview of scientific approaches	35

PROFESSIONALISATION AND DIVERSIFICATION OF HIGHER EDUCATION

<i>Gavryshko S.</i>	
The peculiarities of results assessment of university students' educational activity in physical education	40
<i>Dobosh O.</i>	
The formation of professional competence of future pre-school specialist in the process of professional training	43
<i>Lendiel-Siarkevych A.</i>	
Modernization of higher pedagogical education in conditions of educational space globalization	46
<i>Moroz F.</i>	
Physical Training and its meaning for the Student Community in Modern Society	51
<i>Pavko A.</i>	
Theoretical and methodological determinants of high school pedagogics as a science and art	55
<i>Pynzenyk O.</i>	
Training of future preschool education specialists for the implementation of project activities	60
<i>Popovych O.</i>	
Model of the future educators training to the organisation of preschool children constructive activity	64

EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AND PERSONALITY DEVELOPMENT

<i>Bokotey L.</i>	
Polylogue of cultures as a factor of artistic and aesthetic education of the younger generation	70
<i>Vasylynka M.</i>	
Multycultural upbringing of future primary teachers by means of etnopedagogics	74
<i>Koval' T., Sedoukhova Ye., Gonda L.</i>	
Holding fashion-competitions as a basis of future clothing designer professional training	77

Kozar' O., Ivancho T., Mayboroda I.

The activity of the artist-teacher T.M.Yordan in the context of Transcarpathian school of painting 81

Liba O.

The organization of experimental research on the readiness formation of future elementary school teachers to use innovative technologies of teaching mathematics at school 84

Mochan T.

The use of means of informational and communicational technologies in educational system 89

Nychkalo S.

Technological Approach to the usage of architectural art in aesthetic upbringing of schoolchildren 93

Rusyn N.

Specificity of logical and mathematical abilities development in preschool children 97

Khoma O.

Native word as a means of national-patriotic education at the Ukrainian lessons at primary school 101

Chekan O., Gapak M.

Theoretical and methodological background of preschool children social adaptation 105

Cherepanya N.

Educational influence of adults on the process of socialization of preschool age child 109

PSYCHOLOGICAL AND EDUCATIONAL COMMUNICATION

Gabovda A.

Tolerance of communicative interaction in higher educational institution: pedagogical aspect 113

Kasianenko O.

The specificity of preschool children language development with hearing problems in conditions of inclusion 116

Kurylo O.

Peculiarities of set phrases and their stylistic function in the story I.Nechuy-Levitsky "Kaydasheva family" 119

Popovych N.

The structure of literary and artistic anthroponyms in dramatic works of V.Vynnychenko 125

Prokopovych L.

Lexemes denoting the names of colours in Lina Kostenko's poetic discourse 128

Telychko Natalia

Communicative activities in teaching grammar 134

Feltsan I.

Motivational aspects of foreign language competence in adult learning 136

Shvardak M., Ustych M.

Conceptual approaches to the definition of the discussion essence and discussion teaching methods 139

Scherban T.

Theoretical and methodological problems of educational communication research. 141

COMPARATIVE PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

Fáyné Dombi Alice

Play and Learning 146

Bogomaz S., Kovalevska T.

The integrative approach to the study of the phenomenon of psychological and social adaptation 148

Kostyu S.

Psychological peculiarities of gifted children successful socialization 151

<i>Tovkanets H.</i>	
Peculiar features of primary education development in European countries	154
<i>Shymanska M.</i>	
Peculiarities of schooling development in Poland through the prism of social and educational inequality (XIV – XVIII century.)	158
<i>Shumeyko N.</i>	
The formation and the development of university-level foreign language training of humanities professionals in the Slovak lands in historical perspective	163

PEDAGOGICAL AND DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

<i>Baletska L., Popovych D.</i>	
Peculiar features of cognitive flexibility of personality	167
<i>Barna Kh.</i>	
Approaches to the moral and ethical concepts formation in older preschoolers	170
<i>Varga V.</i>	
The structure of the ethno-psychological features investigation of the child adaptation to the school environment	173
<i>Voronova O.</i>	
Behavioral-evaluative component in the structure of the future educators' professional reflection	177
<i>Ivanova V.</i>	
Psychological and educational aspects of the cultural and gaming environment impact on the development of moral feelings of 5-6 years old children	181
<i>Karandashev Yu.</i>	
The layered structure of late childhood age	186
<i>Mykulina A.</i>	
Peculiar features of creativity development in preschool children	192
<i>Scherban H.</i>	
Self - realization of a young teacher.	196

ORGANIZATIONAL PSYCHOLOGY AND PSYCHOLOGY OF WORK

<i>Almashi S.</i>	
Emotional sphere of future pedagogues during their professional training	201
<i>Barchij M.</i>	
The problem of professional training improvement of psychologists	205
<i>Bretsko I.</i>	
The methods of schoolchildren's individual work organization in the process of foreign language learning	208
<i>Dyachuk N.</i>	
Temperament as a psychological factor of musical performance	211
<i>Ksenofontov S.</i>	
Motivational aspects of self-education in the formation of future specialist's professional thinking	216
<i>Zdzislawa Zaclona</i>	
Definition of the lie given by children of primary school age	219

РОЗДІЛ II

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ
ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.172

*Гавришко Сергій Гаврилович,**кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
Мукачівський державний університет*ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ ВНЗ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розкрито підходи до оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Фізичне виховання» відповідно сучасним тенденціям. Визначено особливості оцінювання знань, умінь і навичок з фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації за кредитно-трансферною системою навчання. Проаналізовано розроблену систему оцінювання знань, умінь і навичок з фізичного виховання студентів Мукачівського державного університету.

Ключові слова: студенти, фізичне виховання, кредитно-трансферна система, оцінювання навчальних досягнень.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших показників розвитку суспільства і функціонування держави є стан здоров'я його громадян, особливо підростаючого покоління. На жаль, чергова економічна криза, малорухливий спосіб життя молодого покоління, захоплення шкідливими звичками, негативне відношення до фізичної культури в навчальних закладах та в суспільстві в цілому, не сприяють зміцненню здоров'я, всебічному гармонійному розвитку та формуванню загальної культури молоді. Наслідком цього є збільшення чисельності захворювань, погіршення загального самопочуття й низька працездатність студентської молоді.

Протистояти цим негативним наслідкам має ефективна організація фізичного виховання, забезпечення необхідних умов для функціонування системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах, залучення молоді до самостійних занять фізичними вправами та формування необхідності здорового способу життя [6]. Одним із факторів підвищення цієї результативності є ефективна система оцінювання навчальних досягнень з фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як показує аналіз наукової та спеціально-методичної літератури, питання організації та оцінювання навчальної діяльності з фізичної культури частково розглядали в своїх працях Мальований А. з співавторами (2005) [4], Кравчук Т., Гусяєва О. (2010) [2], Ковальчук В. (2012) [3] та інші. Разом з тим, досі ведеться полеміка щодо ефективності різних систем оцінювання навчальних досягнень студентів ВНЗ.

Мета статті. На основі аналізу літератури та власного практичного досвіду здійснити аналіз та розробити систему комплексного оцінювання навчальної діяльності студентів ВНЗ з фізичного виховання.

Завдання дослідження:

- розкрити вимоги до оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Фізичне виховання» відповідно до її мети і основних завдань;
- визначити особливості оцінювання знань, умінь і навичок з фізичного виховання студентів ВНЗ;

- розробити систему комплексного оцінювання навчальних досягнень з фізичного виховання студентів педагогічного факультету Мукачівського державного університету.

Результати досліджень. Специфічною особливістю фізичного виховання, що відрізняє його від розумової освіти й виховання, є спрямованість на біологічну сферу людини: зміна її форм, функціональних можливостей окремих систем організму, розвиток рухових якостей, навчання рухових дій, підвищення опірності зовнішнім чинникам. Завдання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах освіти визначаються такими напрямками, як підвищення рівня фізичної підготовленості студентів, протидія негативним факторам, що впливають на здоров'я й навчання у ВНЗ, засобами фізичного виховання, уміння самостійно використовувати засоби фізичного виховання в праці та відпочинку, формування загальної й професійної культури, здорового способу життя та ін. [5]. Однією із складових забезпечення цих напрямків є система оцінки навчальних досягнень студентів. При її розробці слід забезпечити можливість реалізації основних функцій перевірки і оцінювання навчальних досягнень студентів, а саме: діагностичної, коригуючої, прогностичної, навчально-виховної та мотиваційної.

Як показує аналіз різних джерел [2], організація фізичного виховання студентів ВНЗ здійснюється на основі «Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах», затвердженого у 2006 р., яке регламентує обсяг необхідних знань, умінь і навичок студентів з фізичної культури і спорту, форми проведення фізкультурної роботи у ВНЗ та вимоги до організації процесу фізичного виховання студентської молоді.

Єдина нормативна база, яка визначала б рівень теоретичної і фізичної підготовки, необхідний для досягнення студентами за період навчання відсутня. Натомість кафедри фізичного виховання вузів, на власний розсуд, визначають основні критерії оцінки навчальних досягнень студентів у галузі фізичної культури [2].

Взагалі, упродовж останніх років у нормативно-

правовому забезпеченні організації навчального процесу склалася ситуація, коли одночасно діяли три нормативні документи: «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», упроваджене в дію наказом №161 від 02.06.1993 р., «Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців», уведенне в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 23 січня 2004 р. №48, та «Методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових елементів», розроблені на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 16.10.2009 р. № 943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи». При цьому ключові елементи двох останніх, обов'язкових для виконання документів, не повністю узгоджувалися між собою та викликали колізії в процесі їх практичного запровадження.

Крім цього, згідно «Роз'яснень та рекомендацій щодо реалізації наказу Міністерства освіти і науки від 26 січня 2015 року № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» та окремих норм Закону України «Про вищу освіту» додалась невизначеність щодо місця і значення дисципліни «Фізичне виховання», що створює труднощі в розробці навчальних планів і робочих програм, оцінюванні знань, умінь та навичок, перевірці рівня фізичної підготовленості студентів.

Враховуючи мету та завдання викладання дисципліни «Фізичне виховання» у ВНЗ, які на перше місце ставлять гармонійний фізичний розвиток, функціональне удосконалення організму, навчання основним життєво важливим руховим навичкам, вмінням і зв'язаним із ними знаннями для успішної наступної професійної діяльності, стандартний підхід до оцінювання здобутків студентів, на нашу думку не є доцільним.

Для вирішення зазначених вище проблем нами було розроблено та впроваджено в навчальний процес МДУ модель комплексної оцінки процесу фізичного виховання студентів.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні види контролю:

1. Поточний – здійснюється на практичних заняттях. За змістом він включає рівень оволодіння фізичними вправами і розуміння та запам'ятовування студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою практичного заняття, умінь самостійно виконувати рекомендовані фізичні вправи і опрацьовувати навчально-методичну літературу.

2. Модульний контроль проводиться на останній парі модуля, протягом 2 академічних годин.

Вправи комплексу тестування рухових здібностей вивчаються та оцінюються на практичних заняттях даного модуля та зараховуються на модульному контролі. Студент має право перекласти окремі тестові вправи на останній парі модуля.

Виконують весь комплекс тестування рухових здібностей студенти, які за станом здоров'я віднесені до основної медичної групи, допущені лікарем до тестування і ознайомлені з технікою і правилами безпеки під час його виконання. У разі незадовільного самопочуття брати

участь у тестуванні не рекомендується.

Крім цього, студентам основної медичної групи пропонується одне із завдань для оцінювання рівня засвоєння теоретичної і методичної підготовки.

У студентів, зарахованих у спеціальну медичну групу, визначається рівень володіння матеріалом теоретичної і методичної підготовки та оцінюється техніка виконання окремих тестових фізичних вправ.

Студенти, звільнені від фізичної підготовки, оцінюються по результатам перевірки рівня володіння матеріалом теоретичної і методичної підготовки.

До модульного контролю допускаються всі студенти, незалежно від їх поточної успішності та відвідування занять, але під час підсумкової модульної оцінки враховуються всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою та які вони мали виконати під час відпрацювання навчального матеріалу поточного модулю.

Система нарахування рейтингових балів для основної медичної групи для кожного модульного контролю складається із наступних складових:

1. Аудиторна робота оцінюється за виконання фізичних вправ згідно змісту практичних занять із врахуванням активності та працездатності студента на кожному занятті по змістовим модулям: кожне практичне заняття оцінюється по національній шкалі. Вираховується середнє арифметичне. Коефіцієнт 0,3.

2. Модульний контроль виставляється за результатами виконання тестових фізичних вправ (що здаються на протязі семестру на практичних заняттях і при необхідності перескладаються на модульному контролі) відповідно по змістовим модулям (табл. 1) та за результатом перевірки рівня засвоєння теоретичних і методичних питань даного семестру: кожен тест та теоретичне завдання оцінюється по національній шкалі. Вираховується середнє арифметичне. Коефіцієнт 0,5.

3. Виконання завдань самостійної роботи і індивідуальних завдань; відвідування спортивних секцій, участь у спортивних змаганнях участь у студентських конференціях, підготовка додаткових рефератів та їх презентація та ін., оцінюється по національній шкалі. Коефіцієнт 0,2 (один раз в кінці семестру).

Таблиця 1.

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни «Фізичне виховання»

ЗМ 1-2	Контрольні нормативи	Модульний контроль	Самостійна та індивідуальна робота	ПМК
T1-T5	T1-T5		T1-T5	
середнє арифметичне оцінок за національною шкалою			оцінка за національною шкалою	
5	5		5	
$k_3=0,3$	$k_4=0,5$	$k_6=0,2$		1,0

ЗМ1, ЗМ2 – змістовий модуль

T1, T2...– теми змістових модулів

k_i – ваговий коефіцієнт

$$\sum_{i=1}^n k_i=1$$

Таким чином кожен студент отримує середньозважену оцінку, яка згідно таблиці 2 переводиться у 100-бальну шкалу ECTS та національну

шкалу.

Таблиця 2.
Перевід середньозваженої оцінки у
загальноприйнятій шкали

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Відсоток студентів, які успішно склали сесію (без перекладання)	Рівень компетентності	Оцінка за національного школою
					для ПМК/заліку
4,51-5,00	90 – 100	A	10	Високий (творчий)	Зараховано
4,01-4,50	82-89	B	25	Достатній (конструктивно-варіативний)	
3,51-4,00	75-81	C	30	Середній (репродуктивний)	
3,16-3,50	69-74	D	25		
2,51-3,15	60-68	E	10	Низький (рецептивно-продуктивний)	
1,51-2,50	35-59	FX			не зараховано з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F			не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для забезпечення ефективності даної системи оцінювання були розроблені інструктивно-методичні матеріали: опис фізичних вправ для тестування, перелік базових та елективних теоретичних і методичних питань по роках підготовки окремо із врахуванням професійної спрямованості різних напрямів підготовки, контрольні нормативи, методичні рекомендації щодо написання реферативних робіт з дисципліни «Фізичне виховання», методичні рекомендації для самостійних занять різними видами фізичних вправ та ін.

На нашу думку, система оцінки навчальних досягнень студентів з дисципліни «Фізичне виховання» повинна формуватись враховуючи наступні вимоги:

- при оцінюванні рівня теоретичних знань слід забезпечити можливість їх опрацювання на протязі всього семестру (нами рекомендовані на початку кожного семестру індивідуальні теоретичні завдання для студентів

із урахуванням професійної складової фізичного виховання для різних напрямів підготовки за ОКР «Бакалавр»). Оцінювання здійснюється на аудиторних заняттях.

- при оцінюванні виконання рухової дії необхідне комплексне оцінювання знань, техніки виконання фізичної вправи та нормативного показника. Частка від загальної оцінки за виконання рухових дій по 50% на кожен модульний контроль.

- на кожному практичному занятті студент оцінюється виходячи із його активності та об'єму виконаних завдань. Частка від загальної оцінки по 30% на кожен модульний контроль.

- самостійна та індивідуальна робота студента має бути інтегрована з аудиторною роботою, але оцінюватись окремо один раз в кінці семестру. Частка від загальної оцінки 20%.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Запропонована модель дає змогу відслідковувати динаміку показників фізичної підготовленості, рівень теоретичних знань і методичних навичок, стимулює до самостійних занять фізичними вправами. Разом з тим, вона сприяє підвищенню активності на заняттях та є мотивом для регулярного відвідування занять. Розширюються можливості реалізації індивідуального та диференційованого підходу до кожного студента, що вкрай актуально враховуючи постійне зростання кількості студентів, які мають відхилення в стані здоров'я.

У перспективі дослідження передбачається вивчення та удосконалення оцінювання факультативних занять навчально-тренувальної діяльності студентів ВНЗ з різних видів спорту за кредитно-трансферною системою.

Список використаних джерел

1. Болонський процес: цикли, ступені, кредити [Текст] // Упорядники Климеико Б.В., Товажнянський Л.Л., Сокол С.І. – Харків, 2004. – 142 с.
2. Кравчук, Т. М. Особливості оцінювання результатів навчальної діяльності студентів з фізичного виховання за кредитно-модульною системою / Т. М. Кравчук, О. Ю. Гусяєва // Теорія та методика фізичного виховання: наук.-метод. журн. – 2010. – № 7. – С. 13–16.
3. Ковальчук В. Я. Сучасні підходи до оцінювання навчальних досягнень із фізичного виховання студентів / В. Я. Ковальчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2012. – № 4. – С. 285–289.
4. Модульно-рейтингова оцінка фізичного та функціонального стану студентів [Текст] / Магльований А.В., Кунинець О.Б., Новицький О. О., Романюк О.Б., Приступа О.Ю. // Актуальні проблеми організації фізичного виховання студентської та учнівської молоді Львівщини: зб. наук. пр. III регіон, наук.-практ. конф. – Львів, 2005. – С. 74–75.
5. Теорія і методика фізичного виховання: [підручник]: [у 2 т.]; за заг. ред. Т. Ю. Круцевич: – К.: Олімп, л-ра, 2008. – Т. 2, – С. 155–174.
6. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. / Б.М. Шиян. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 272 с.

В статті раскрыты подходы оценки учебных достижений студентов по дисциплине «Физическое воспитание» в соответствии с современными тенденциями. Определены особенности оценки знаний, умений и навыков с физического воспитания студентов высших учебных заведений III-IV уровней аккредитации для кредитно - трансфертной системы обучения. Осуществлен анализ разработанной системы оценки знаний, умений и навыков с физического воспитания студентов Мукачевского государственного университета.

Ключевые слова: студенты, физическое воспитание, кредитно - трансфертная система, оценка учебных достижений.

The approaches to assessment of university students' achievements in the course "Physical Education", in accordance with the modern trends, have been disclosed in the article. The assessment peculiarities of knowledge and skills in physical education of university students of III-IV level of accreditation according to credits transfer system have been determined. The

developed system of knowledge and skills evaluation in physical education of Mukachevo state university students have been analysed. The aim of the article – on the basis of literature and personal practical experience to make the analysis and work out the model of complex assessment of university students' educational activity in physical education. The results of the investigation. In the assessment of the theoretical knowledge level, it is recommended, to ensure the possibility of the study throughout the semester (to offer the individual theoretical assignments for students at the beginning of each semester, taking into account the professional component of physical education for "Bachelor" academic level of different program tracks). The assessment is carried out in a classroom environment. In the assessment of physical actions the complex knowledge assessment, method of physical exercise execution and statutory indicator are needed. A share from overall assessment for physical actions execution – is 50%. The student is assessed according to his activity and the volume of the performed assignments on each practical. A share from overall assessment – is 30%. Independent and individual student's work should be integrated with in-class work, but assessed independently only once at the end of the semester. A share from overall assessment – is 20%. Conclusions. Thus, the proposed model makes it possible to monitor the dynamics of physical fitness indices, the level of theoretical knowledge and methodological skills. It stimulates to self-tuition of physical exercises. At the same time, it encourages students to take an active part in lessons, and motivate them to attend classes regularly. The possibilities of realisation of individual and differential approaches to each student are broaden, which is exceptionally important today taking into account constant increase of the number of students having health problems.

Key words: *students, physical education, credits-transfer system, assessment of students' achievements.*

УДК 378:373.21.13

*Добош Олена Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлено теоретичні засади професійної компетентності майбутнього фахівця дошкільної освіти, уточнено поняття «компетентність», визначено складові компоненти професійної педагогічної компетентності, серед яких – система психологічних, загальнодидактичних та фахових знань, умінь, професійні здібності та професійно значущі риси особистості. Проаналізовано умови успішного формування професійної компетентності: формування світогляду та спрямованості особистості, на основі яких відбувається засвоєння знань і умінь; розвиток професійних здібностей та професійно значущих рис особистості в контексті набуття педагогічного досвіду.

Ключові слова: *професійна компетентність, фахівець, дошкільна освіта, фахова підготовка.*

Постановка проблеми. В Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті визначено, що модернізація системи освіти спрямовується на забезпечення розвитку і соціалізації дітей і молоді, виховання особистості, здатної орієнтуватися в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовленої до життя і праці в суспільстві. Водночас держава визнає одну з найважливіших умов модернізації освіти – підготовку і професійне вдосконалення педагогічних кадрів.

Інтегративні процеси в освітньому просторі України окреслюють конкретні завдання, які покликана вирішувати вища школа, – формування висококваліфікованих педагогів, компетентних у своїй професійній діяльності, здатних творчо працювати на педагогічній ниві. До такої категорії фахівців належать молоді педагогічні кадри, підготовку яких здійснюють для галузі освіти, зокрема дошкільної, система якої знаходиться у процесі реформування.

Реалізація мети освіти, визначеної Законом України «Про освіту», Державною національною програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття»), сучасних концепцій навчання та виховання дітей в Україні зумовила нові вимоги до професійного становлення майбутнього педагога.

Передусім це стосується змісту загальнопедагогічної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Провідна роль в організації життєдіяльності дошкільника покладається на вихователя і вимагає від нього професійної та особистісної компетентності. Саме від його професіоналізму і компетентності, позиції та досвіду, педагогічної майстерності залежить успіх освітянської діяльності. Перехід освіти на державні стандарти вимагають від вищої педагогічної школи досконалої підготовки майбутніх педагогів, зокрема фахівців дошкільної освіти. Сучасний фахівець дошкільної освіти – це професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в інноваціях психологопедагогічної науки, володіє різними технологіями навчання, виховання і розвитку дітей, здатний до саморозвитку, самовдосконалення, самомоделювання та самопроектування в різних сферах життєдіяльності, в тому числі в професійній. На сьогоднішній день існує постійна увага науковців до підвищення рівня професіоналізму майбутніх фахівців дошкільної освіти (вихователів, методистів, завідувачів дошкільних начальних закладів) в процесі професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Підготовка педагога дошкільного фаху, в першу чергу, повинна відповідати вимогам сучасності, адже це перша освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління.

На цьому акцентують увагу, розглядаючи проблеми удосконалення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах неперервної освіти, різних